This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

ISKRICE

3

OD

NIKOLE TOMMASEA.

U ZAGREBU,

PISMENI NARODNE TISKARNE.

MDCCCXLIV.

Digitized by Google

Foreign Booksellers,
, Henrietta Street, Covent Garden,
LONDON.

Digitized by Google

8406. 3.

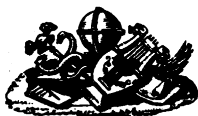
ISKRICE

OD

NIKOLE TOMMASEA.

IZDAO

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

U ZAGREBU,

TISKOM KR. POVL. NAR. TISK. DRA. LJUDEVITA GAJA.

1844.

Digitized by Google

Digitized by Google

SVEMU NARODU

JUGOSLAVENSKOMU

POSVETJUJE

IZDATELJ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Štiocu.

Netrieba tomu hvale i preporuke što se samo po sebi hvali i preporučuje: tako ni saderžaju dielca ovoga malenoga, nu ciene velike i neizmierne. Domorodni čitatelj uvidit će, da su *Iskrice* ove poletile iz sèrca plamtećega za svoj dom, rod i jezik; iz uma prosvietjena i nepokvarena, iz duše čiste i ljudske. — Ovako kako su one tiskane ovde, napisane su rukom muža veleučenoga, kojega *Dalmacia* porodi, *Francezka* gostoljubno primi, a *Italia* — kojoj je jezik tolikimi dieli izvèrsnimi proslavio, — kao rodjenoga sina svoga ogèrli, i njemu drugu domovinu, drugi život i neumèrlu slavu podà. On je sin i slava Slave, a ovo je pèrvo dielo njegovo u jeziku *materinskom*, i od njega u pravopisu *novom*.

Izdatelj.

Digitized by Google

»Hlieb iz zemlje, liepotu iz naroda; narod nam je otac, a zemlja majka naša.«

Iskrica 18.

Digitized by Google

ISKRICA I.

Kano ptica ljubovna pripravlja u prolietje gnjezdašce svojim ptičicam, i kùpi perje i slamu da lakše leže male svoje, koje ona jošter ni vidila nije; tako i ja iz dalekih zemaljah, iz stranjskih knjiženstvah, iz različitih jezikah, kùpim ćućenja i glase i skladanje, da ih izreći mogu i milu bratju nadahnuti s onim plamenom ljubavi, koji mi neprestano u sèrcu gori. Različitost pomaže nam da bolje čujemo jedinstvo, kako iz skladnoglasja mnogih gusalah izlazi savèršena i čista umiljatost. Jezici su čoviečanski kao i lire koje zajedno zvone, i šalju k nebesim vapaj (glas) pukah želećih otačbinu rajsku. Može da se jedan jezik s drugim nemieša i da se nešteti; kao sestre dievice koje se ljube s čistim cielovima; kao stabla očistjena koja nezasienjivaju jedan drugog, nego gore ukrasivaju; kao bistri potočić žuboreći u svome tieku nakvasiva ravnice.

Znam da je veliko dèrznovanje moje, da počinjem pisati u jeziku, s koijem jedva sam počeo zajekivati. Težko ja rieči nalazim, da ono izrazim što u sèrcu imam, ali vilu slovinsku čujem, da govori s njezinim znamenitim glasom duši mojoj. Dalmacio draga ali žalostna, tebi nije nikada bio život vlastit; jur od mnogo si vriemenah vučena za kolima drugih narodah. Radostno bi ja umro, kad bi ti mogao ostaviti najmanju spomenku milovanja i ljubavi moje, kad bi se mogo ufati da ćeš biti pèrsten zlatnih verigah, koje valja da svežu slobodne sve kćeri slovinske matere naše.

Digitized by Google

ISKRICA II.

Vietar baca simo i tamo sitna siemena, a svako će velikim stablom uzrasti. Rekao bi da ih srieća nosi; ali Bog ima na svako sitno sieme isti pozor kanoti na tisuće neizmiernih sunacah. Bog ih metje na miesto jur odredjeno od viečnieh viekovah; Bog ih hrani. Tako i u čoviečansku pamet Bog svako nenadano ćućenje dovede, Bog ga hrani rosicom ljubavi svoje. Zbog milosti njegove i suzah naših ono dolazi i uresi misli, i svaka je duša kao veliki sviet pun skladanjah i čudesah bez broja.

I ti si malo po malo, dušo moja! ponarasla, a različiti jezici tebi su bili prozori, koji otvoraju izgled na daljna miesta, prikazujuć nove gore i planine, sada sniegove sada cvietja.

Ako ja nakon polovice mog života počimljem izustivati materinske rieči moje, tebi sam Spiro zahvalu dužan. Jer ti imaš sèrce pučko i puno krieposti tihe. I ti si čuo što su žalosti, ali i poznaješ žalostih častivi stid, znadu se mučati tuge tvoje a drugih požaliti. Može biti da ja u knjigi tvoga života pustim trag koji neće nigda pomèrčiti; ali ja znadem u istini, da u svakoj rieči našoj slovinskoj, koju ću štiti oli pisati, sakrit ću, Spiro, ime tvoje.

Digitized by Google

ISKRICA III.

Hotio bi ja da mi se prikaže do dna, Jugoslavenski narode, duh tvoj nepoznati; hotio bi svaku rieč razumieti tvoga znamenita glasa, i s tobom govoriti, kano govori čovíek s milom ljubom svojom. Nitko te dobro još nepoznade od onih koji ti govore; nitko nemieri uprav slabosti ni krieposti tvoje; — a kako ćemo ti, bez da te poznademo, pomoći? Gdie ti počimlje i svèršiva rana, nevidimo, a kako ćemo ju liečiti dakle? Veliko se hoće sèrce puno ljubavi da ove rane razgleda i lieči. Valja ih premetati berzo i lagano s milosèrdjem, valja poštovati bolestnika kano Isusovo tielo.

Nisi ti kriv narode biedni, da ti život prolazi u neznanstvu i smradu. Dostojna bi bila silna uda tvoja, narode liepi, da čistiu haljinu obučeš; ali bi valjalo da nepromieniš s haljinom i ćućenje tvoje, i liepša košulja da ti nesakriva nečistu dušu.

I da bi te dobro poznavao, narode dragi, nebi ja mogao sve ono izreći što vidim, nebi ti mogo sve ni čuti. Nebi ja mogao, a nisam ni dostojan da kažem tolikim dušam istinu spasonosnu. Ja mislim kad kad na tuge i čemere tvoje ali ih neoplakivam onako, kao bi dužan bio; nisu meni sve rane tvoje pred očima, nisam ni udo živo tiela tvoga. Daj mi, o Bože, da sve žalosti čoviečanske učine u duši mojoj veliki sklad, da gèrdniu dublje čujem, manju lasnie, ter da se u ovom velikom moru suzah, suze moje izgube, i da se s bratinskimi milo pomiešaju.

Digitized by Google

ISKRICA IV.

Nije našeg puka ruho čisto i tanano, ali mu je duša slobodna i u prostoti jaka. Napije se siromak vina i rakie; ali pianstvo oholosti malodušne, silnoga straha, lažih i novacah gore je i nepoštenie pianstvo. Nema puk dvore, ali nije ni postelju svoju napunio s nečistoćami, nije kuću otacah svojih prodao inostrancim. Bolje je nikada neimati blaga, nego blago svoje bacati u dubljinu sramote; — bolje je nespominjati se diedovah svojih, negoli ime njihovo u grebu pogerdjivati. Nemamo mi uspomenah koje bi nas razveselile, ali nemamo ni onih, koje bi nas zasramile. Novi život možemo početi, vráta budućnih vriemenah nisu nami zatvorena. Piesme naše pievaju junačtvo i ljubav, naravni duh u njima živi. Neznadu zlatna pera onako pisati, kano javorove gusle gude. Neleži naša vila u velikim posteljama, kod gospodskih tèrpezah nesiedi; žedna i gladna tèrči ona kroz gore, i čim se zatèrče, tim liepša postane, a glas njezin punii izlazi iz golih i hlepećih persah. Nije u našim piesmam izmišljeno i studeno nepoštenje; mi pievamo dike i žalosti naše, a ne sramote živinskoga života. Kuće nemamo ali imamo porodice; otac i mati nisu jošte imena bez znamenja; oni koji prezire čestnosti čoviečanskih dušah, oni je pravi varvar.....

Digitized by Google

ISKRICA V.

Tvoja nebiaše košulja svilena, Kerstitelju vlastni, ali pod oštrinom vune goraše plemenita duša, urešena s tankim mislima. Med lužki (šumski) hrana tvoja biaše a ne šećer; ništa ne manje, med je i ono; kao puk žalostan i on je od našega naroda. Tvèrdo i siromaško gojenje nije ti smetalo velika ćućenja. Jer prava kriepost i sladkoća prava zajedno dolaze, zajedno i otidu. Siromak biaše Ivan sveti, ali glas njegov dalje je dopro nego tolikih knezovah nasitjenih sa svima radostima života. Nije ono što ulazi u tielo, nego ono što izlazi iz duše mogućnost je i dika; tko se smije, nemože da viče. Nije Isus medju sèrdarim tražio kerstitelja svoga, žuljiva biaše ruka, koja se je podignula nad najliepšim sinovah čoviečanskih. On je živio s medom lužkim, živio je dosta da posrami i poplaši kralja nečistoga, da vidi jaganjca božiega, da ga prikaže svietu, i da svoje ime proslavi Isusovim kroz carstva i viekove.

Digitized by Google

ISKRICA VI.

Umorena od težkoga puta, od studenoga vriemena, od sladke i nebesne bolesti svoje, ide dievica mlada od vratah do vratah, a nigdie nenadje pristanka. Nebieše grad dostojan da se u njemu rodi kralj zviezdah. Da bi bili znali oni bogati i oholi, koja će dika noćas na sviet doći, bili bi otvorili svaka svoja vrata siromašici ovoj, koja se netuži, nepita niti proklinje tvèrda sèrca onih, koji imadu tolika miesta za živinu, a čoviečansku dušu puštaju u nuždi i biedi. Mučaše mati Isusova u tugam njezinim, kao će u njoj mučati mudrost svemoguća. Što više može i više znade, drugim više želi nego sebi. Moli siromašica sama u sebi, i nada se, da će Bog, koji je toliko čudesah u njezinom poniženju učinio, naći miesta i vriemena dostojna za svèrhe svoje. Josip koji manje tèrpi, više se muči, ona je kao uzdignuta u duhu ljubavi trudne, i znamenitih predvidjenjah. Tko bi tebi reko, Irode, da će se poštenje košare *) ove više glasiti, nego dvori tvoji, da će ime ovog dietića gologa blagoslovjeno biti na vieke, a tvoje prokleto. Vaviek što je slabo i malašno razbija silu tielesnu i veličanstvo.

---

*) Kolibice.

Digitized by Google

ISKRICA VII.

On, kome služi zima i prolietje, on, koji ima pod sobom neizbrojne hiljade angjelah i sunacah, došao je k svojima, a nisu ga primili. Za kralje nevierne, kuće velike i blago; za mudre varalice ovog svieta, hvala i slava; za mudrost viečnu, za nebesnu liepotu, ništa nego vedro nebo i hlad noćni. Leži medju životinjam, medju razbojnicim umire. A ti čoviečanska dušo malašna, ti se neznaš ustèrpiti; oli se ljutiš, oli se izgubiš. Tèrpi s visokim poniženjem, s jakom sladkoćom, tèrpi da bolja dodješ i najbliže Isukèrstovim primierima; tèrpi da drugi bude bolji i srećnii; da tuge tvoje budu kano Isusovo spasenje dušah. Kèrsta ljubovno gèrlenje, poštenie i mogućnie je nego mači, nego žezla.

Digitized by Google

ISKRICA VIII.

Kome se je prikazala u onoj noći preblaženoj svietlost i rieč angjelska? Nije dvornikom punim oholosti divje, niti veselim u studenoj nemilosti, koji gledaju bratju kano stada, nego čobanom prostim. Svietlost nebeska dalje sjaje nego svietnjaci srebreni, nego zlato okó vrata nečistih. Nije sin božji ušao u sviet s piesmam ljubovnim i plesanjem, već u tihoj noći čuo se je glas Isusov i romon angjelski. Noćju liepše su krila nebeska sjala, i sladje zvonjahu piesme kroz povietarce mirno. Tako, i u poniznosti bolje nadsiva svietlost sunca, dostojnost duše.

Ali i čobani, ako su htieli čudesa nova vidieti, valjalo je da vieruju besiedam svetim, da se potrude, da otidu na susriet novini, koja im je obećana, Ne zašto su siromaški zove ih spås okolo svoje zibke, nego jer ih siromaštvo bolje pripravi ovoj diki, da budu dvoritelji kralja viekovitoga. Zviezde neba i žalostni zemlje vidieli su najprie spasenje viekovah. Dosta je da želiš, sirotinjo, veličanstvo pravo; više će ti ga doteći nego je volja tvoja.

Digitized by Google

ISKRICA IX.

Bogat, nasitjen razbludami i lakim griesim, nemisli što ti tèrpiš, ribaru žalostni, na moru, kad ti voda studena nakvasi gori i doli tvoje ruho siromaško i uda tvoja gladna, kad oganj nebeski upali povietarce kano gvoždje razžeženo, kad vietar prebaciva brodić maleni preko razsèrdjenih cèrnih pienah, kad ti nakon noći mukah i trudah dan osvane, i mrieža se prazna na kraj vrati. Vaviek tuge, vaviek pogibionosti, kano da tko ide svaki tren svoga života na rub neizmierne dubine. Sad moliš žalostan Boga tvoga, sad ga pozivaš s kletvam nemogućim, koje razdiru rane tvoje. S ufanjem, ljubavi i ustèrpljenjem možeš mirnii biti i zadovoljnii nego kralj u postelji svojoj. I učenici kralja od kraljah, koji su s riečima dobili narode i preokrenuli sviet, i oni biahu kano i ti siromaški, i bacili su s mukom velikom i potezali mrieže svoje, videć na moru sada smèrt, sada glad. Ali su vidieli i učitelja ljubovnoga, koji im je obećao kraljestvo novo, i ufali su se na rieči njegove. Možete i vi neizlazeći iz stanja vašega, loviti duše bratje vaše, možete moliti i tèrpiti i pomoći onim, koji su žalostnii od vas; jer nije na svietu čoviek toliko slab i nesriećan, da nemože koi put tudje slabosti i nesrieće upokojiti.

Digitized by Google

ISKRICA X.

Gladne Bog nasiti dobra, ali i gladan valja da kupi dobro svoje; i siromak ima u sebi veliko blago, i naučnost i predvidjenje; može gledati, može slušati, učiti može i zadèržati; i živina uči. Može siromak želiti, što je bolje, može ovo pitati od Boga i bratje, može s tvèrdom voljom sliediti i napriedovati na putu svome. Tko radi svaki dan malo više nego težka nužda zapovieda, oni će do malo godinah vidieti sunce radosti nad sobom. Radimo, vierujmo, molimo. Jaka viera umnožava ćudi, ublaživa duše. Izpraznimo sèrce od nedostojnih mislih, mislimo i za bližnje naše; i s ljubavju i milosèrdjem rasti će veselje naše. Štedimo u danim obilnosti, imat ćemo u potriebi za nas i za bratju. Ali oni, koji sve radosti svoje metje u tèrbuh, stradat će kano živinče, koje težák proda, a mesar zakolje.

Digitized by Google

ISKRICA XI.

Želja neredna i nepoštena, težka je žalost života; kada tražiš one radosti, koje tvoga stanja nisu, tada si kao bolestan u svim udima, rana živa grize ime i dušu tvoju. U našim gradovim ima sada više ljudih nego prie, koji se bore s gladom, dúgom i sa sramotom. Mučeni su od želje i porugani od drugih. Hoće da sliede oholost bogatih miestah, a nemaju od njih ino nego smrad. Ono što nije naravno, nije ni dobro. Prosti budimo i ponizni; radimo i mûčimo, a drugim pustimo veličanstva i liepote; imat ćemo i mi u našoj malenosti krasotu i diku našu. Mala ptičica neima ni konjski korak, niti lavski glas; ali leti liepa i lagana s različitimi svojimi bojami kroz nebeske vedrine, i živi vesela medju listjem i cvietjem. Budimo siromašni, ali čisti; čisti u ruhu, čisti u duši. Sa svim mislim proklinjajmo savišnost; trošenje koje od griehah dolazi, radja griehe. Liepa haljina mnogo kratih pokriva sèrce slabo i pamet praznu.

Digitized by Google

ISKRICA XII.

O zemljo, o dobra i neumorena naša majko, ti svojim ljubeznim glasom nas zoveš, da s tobom sinovski živimo, i da darove tvoje s našim znojenjem umnožimo. Ali žalibože mi malo radimo za liepotu tvoju i za naše dobro; neznamo da je sve jedno korist i liepota prava. Ono što nevino veseli oči naše, ono uzdiže misli, život tielesni i duševni.

Da je zemlja tvoja, Dalmacío biedna, kao povietarce tvoje, bile bi u tebi sakupljene liepote talianskog i gèrčkoga polja. Ali zemlja je tvoja, kano glava bez vlasih, kano kosti jedva pokrivene kožom žutkastom. Planine naše su kano prilika stanja našega. Gdie vode nema, ondie valja da znoj ljudski svaki grumen navodni. Naši stari jošter se spominju vriemenah, kad nije bilo nebo, kao sada, gvozdeno i gluho za molitve naše. Ako mlada šumica opet nepočme rasti na goram našim opuštenim, i ako malo zeleni, kao znak ufanja, nepočme zeleniti se pred očima našim, tada će sve to suvie i neveselie biti baštine i duše naše. Ali mi od tudjinacah uzimljemo cvietje a ne stabla, haljine a ne plugove, rieči a ne stvari, što je nevaljalo a ne što je potriebito. Tvèrdi smo i oholi za dobro, ponizni za zlo.

Digitized by Google

ISKRICA XIII.

Ako je i malena tèrgovina naša, neka barem bude poštena; učimo vieru od Turakah. Rieč naša neka bude kano prava zakletva, da nikakova sila, šteta, ni korist nerazbije ovi sveti savez.

Ostala nam je tursko-slavenska zemlja (ja nebi rekao turska zemlja, nego slavenska, jer ako i jest sada turska, neće biti za vaviek, nego naša slavenska) vaviek tudja radi nemilog zavidjenja i starog mletačkog straha. Mogao je lav s one strane širiti krila svoja. Zdravie bi bio spavao, i čestnie ostario u sèrbskim planinam, nego u talianskim; ali je osliepio prie nego ostario, nevidjaše ni dobro svoje, ni pogibionost svoju.

Malena i sliepa je tèrgovina naša. Ništa neznamo iz vana; prodajemo i kupujemo, sadimo i gulimo kao na srieću; kruha neimamo, a gdie oranica biaše, mi sadimo loze. Valja da se siromak napije, ako hoće da zaboravi tuge svoje. Vina ćemo imati od više, kanoti pravdoslovacah, rakije i liekarah.

Malena i bolestna je tèrgovina naša. Kamata i prevara svagdie baca korenja svoja, kao ljulj, koi davi dobro sieme; kano zelena zmija sakrije se u zelenu travu, ter prie ujede nego zviždne. U ovome zanatu, najtežem i najpogibelniem od mnogo drugih, nieki misle da netrieba ni poštenja ni pameti, nego samo ruke i nokte. Ali dokle s tèrgovinom nebude umienje i kriepost sjedinjena, dotle nam neće biti prave koristi niti dike. Turci će se bojati više viere naše, nego mi njihove kuge.

Digitized by Google

ISKRICA XIV.

Parobrod je kano most bačeni preko mora, koi sjedinjiva rastavljene narode, ter više kèrca mislih i ćućenjah nego tèrgovine. Ali trieba, da na ovom putu više se duše približuju nego tiela, da osobita korist bude korist ljubavi. Nieki od nas u Italii ništa drugog netraže, nego ugodnosti prazne i nedostojne, da lasnie i ono pokvare što nam još ostade od ljudske prostote. Talianske su poklade raj za nieke od naših, nije ih mnogo; ali i jedan sám velika je žalost.

Dokle svako trošenje bez razloga nebude od sviuh odsudjeno kao ludost pogèrdiva, kao opačina nepoštena, kao lupežtvo pravo, dotle neće pucim žalostnim dobro biti. Bit će bogastvo, laž i lisičenje, ter će pripraviti potriebu i sramotu.

Vidimo stranjska miesta, priklonimo se umniim od nas, poznajmo što nam se hoće, i postarajmo se, da oto dobiemo. Iznosimo plode zemlje naše, neka ih drugi puci poznaju, da nas nauče, kako ih možemo malo po malo poboljšati. Sve ono, što se pristoji inim dèržavam, nije koristno za nas; valja, da mi zanate i umienje drugih napravimo polag stanja našega. Mi smo kano čoviek jaki, koi nezna upotriebiti snagu svoju. Trieba da mnoge stvari učimo kano malo diete. Što je snaga bez poniznosti?

Digitized by Google

ISKRICA XV.

Od koliena do koliena prostire se milosèrdje božje, i pokriva porodice naše kano šator u pustinji. Što je, žalostni mi! naš život u životu svieta? Mi smo kano kaplje u velikom moru, vèrhu koga brod čoviečanskoga naroda sad jedri, sad se vozi, ter znojenje svoje mieša s nemirnim vodam, sad stane kano prigvoždjen, sad tèrči kano manit. Radimo za najdaljne unuke naše, a tada ćemo raditi i za nas. Nemože dobro da živi uprav dvadeset godinah, a nemože i dvie stotine. Ufanje kano i oko valja, da sve naokolo uhvata, planine i doline, ter da negleda samo ono, što nam pada pred noge. Životinja tako živi, ali ljubav krila ima: koliko u prošasnost toliko i u budućnost ona leti. Stolietja su sati. Oni, koi će doći i nakon hiljadu godinah, oni je od iste porodice naše, bližnjak naš pravi. Digni, čovieče, oči više sebe, razširi dušu sgèrčenu. A ti otče živih i mèrtvih, ti, prama kome ide vrieme kano magla prama suncu, ti nam pomozi, da gledamo ljudske koristi s tvojim visokim predvidjenjem, da gèrlimo neznane, mèrtve i nepriatelje s istim gèrlenjem nebeske ljubavi.

Digitized by Google

ISKRICA XVI.

Učeni ljudi češtje nego siromašni gledaju na korist više nego na dužnost. Umietnost njihova čini se kano tèrgovina; sve misli njihove bojadišu se bójom novacah. Njihovo je sèrce često u tèrbuhu, a pamet u kesi. Jugo-slavenski duh smion i veseo nizhodi sve više i zatvora se u sebi. Život za mnoge nije nego komad kruha, kúpe ga s dikom, kúpe hranu tielovnu s dušom. Bolje bi im bilo orati i kopati, nego tako narodno svojstvo gèrditi. Dva naroda smo u jednom puku, — kapa i klobuk nisu ista otačbina; liečitelj i mesar negovori isti jezik; težak i tèrgovac su kao nepriatelji. Valja da klobuk se pokloni pram kapi; u ovoj je osobito narodnost, dostojnost i sèrce. Popravljajmo pučku neizvèrsnost, pučke rane vidajmo (liečimo); nu popravljajuć i vidajuć, počitujmo puk sa svim sèrcem našim. Od njega učimo naš ljudski jezik, a nekvarimo ga mudrim našim varvarstvom. Učimo poviest njegovu, da nam novi život bude kano naslie-dovanje staroga i neprestano uzvišenje.

Digitized by Google

ISKRICA XVII.

Narod žalostni poviest (istoriu) svoju oli ništa oli malo znade; kano sin nezakoniti nezna ni ime ni čine otacah svojih. Kakova mu je prošastnost takova mu je i budućnost — prazna. — Nije ova žalost samo našeg naroda; malo više, malo manje po svemu svietu siromak ostaje, kano gorostasni sliepac, koi se trudi i spava, ter se uzdigne i napije. Učeni ljudi štiju knjige u drugim jezicim, u tudjim jezicim pišu, inostrane poviesti ljube i slave. Domovina njihova dalja im je od sèrca nego arapska i babilonska. Obćinska je ovo krivina, i moja preveće.

Ali u ljudskim stolietjim, poviest i viera jedno je bilo; iz oltara izidoše, kano pisma sveta, glasi narodnih dikah oli sramotah; — sveštenik tadar biaše piesnik i pisatelj poštovani. Budimo svi sveštenici istine i liepote; u prošasta vriemena tèrčimo s riečju vrućom i žarkom kano sa ljubovnom svietlosti. Bez oholosti i bez strasti govorimo o životu naroda našega. I sramota je nauk.

Digitized by Google

ISKRICA XVIII.

Piesme su medju trudim života kano cvietje medju dračam, kano voda živa, koja izvire iz sèrca zemlje medju stienam golim, kano glas nebeski, koi dolazi nezna se odkuda, ter svudar raznosi miris sklada. Odkle su došle narodne popievke i kad su se rodile, znat će samo onaj, koi znade godinu i čas, u kome je sitno sieme prevelikoga hrasta palo na sried planine, i kad su pèrvi njegovi listići nazelenili kamenje. Ali ovo je barem istinito, da se nisu pod klobucim narodne naše piesme začele, niti su iz plemenitih ustah najprie izašle. Duh sklada negleda na haljinu, nego diše, gdie mu je drago; i sèrce, koje trepće u golim pèrsima, sèrce je ljudsko. Nije hrabrost zlatna stvar, niti ljubav srebrena.

Piesme su poviest naša, u njima tražimo dobro i zlo naše. Drugi puci štiju ih, prevode i dive se o njima, a mi ih se sramimo, i još izsmijavamo s našim prosvietjenim varvarstvom. Pokupimo, bratjo, pokupimo naše blago, prie nego ga vietar vriemenah nepogubi. Hlieb iz zemlje, liepotu iz naroda; narod nam je otac, a zemlja majka naša.

Digitized by Google

ISKRICA XIX.

Ima i neznanost svoju poniznost dragu, svoju naravnu pamet. Prosta pamet nevidi u stvarim ino, nego ono što je u njima; nesniva, nepredvidjiva, neumnožava niti umaljuje što joj pred oči dodje. Kako vidi iz vana, tako i iznutra osietja se; kako se osieti, tako i govori. Poniznost pravo neće da joj bude sve po volji, neće da sviet bude služitelj uživanjah naših; sluša, gleda i razumi više nego oholost, koja zatvora oči, uzdigne glavu, pak onda ide. Valja da znanje naše metne mir u dušu, a ne rat, da vidjenje nepomèrči ćućenje; da glava nesmuti sèrce, neogèrči ruke, i kesu neizprazni. Učiti valja i raditi, učiti i dobiti, učiti i ljubiti. Uči dakle ne samo da dobiješ, nego da i jače ljubiš, i da bratji dobro činiš. Da um nebude tvoja tèrgovina oli taština. Našim mladićim, više nego nauk, umnožiše potriebe težki običaji; više na oblačilo misle nego na knjiženstvo, uče se, a nezna se zašto. Kad svèrhe istinite nema, tadar čoviek basa kano sliepac po dubinam, kano pijani po magli.

Digitized by Google

ISKRICA XX.

Puci koji su okolo tebe, Dalmacio mala, nemaju s tobom nego malo podobnosti: ili su mnogo veći oli mnogo manji od tebe. Oli more, oli planina razlučiva te od njih; nu više nego more i planina, različiti običaji, i različita korist. Istrianski ostrovi dalji su od Dalmacie nego London od Malte. Malešna i sama si siromašica medju vodam i stienam tvojim. Neznaš od drugih narodah ono uzeti, što je za te, neznaš se ondie staviti, gdie ti je kano i drugim dostojno. Od svih možes štogod se naučiti. Sve, što od onih imaš bolje, valja da bolje nego samu sebe ljubiš; sa svima neka te sveti savez ljudskog bratinstva, i poštena korist veže. I tèrgovina može da bude posriedstvenik ljubavi. Mogu sinovi tvoji, videći daleke zemlje, tebi donositi cviet dobra, izbor liepote. Tko se nenauči, neće ni drugoga učiti.

Novo posestrimstvo počmi sa sestrami tvojim, i život novi.

Digitized by Google

ISKRICA XXI.

Ćućenje imamo liepote, zabave nemamo. Ćućenje je naše kano vatra pod pepelom, kano sieme pod sniegom. Gorit će jedan dan veselo, veselo će i procvietati.

Rimsko veličanstvo ostarilo je medju nami; gdie su njegovi dvori i oltari bili, tu se sada mi molimo Bogu ljubavi i milosèrdja. I mi u drugim vriemenim ljubismo diku i krasotu u jedinstvu našem. Šibenička cèrkva dostojni je spomenik od obilnosti i bogoštovanja otacah naših. Različita su u njojzi zdanja liepote, tragovi velikih i različitih viekovah, ukori neprestani žalosti i biede naše. Mi nemožemo ni popraviti što su oni gradili, niti razumieti nemožemo, što su oni mislili. Zidanje ovo sveto za nas je kano ukopato pod cèrnom zemljom, ono je kano pismo pisato u tudjem jeziku, koje novo porodjenje (naraštaj) niti razumie niti štije.

Sa svim tim počimlje nami zora zabielivati. Imamo tužnog gdiekojeg živopisca, gdiekojega pisaoca imamo, koji barem miere očima visinu liepote, i trude se da ju barem bojami oli riečim opišu i iztumače.

Poznaj golotinju tvoju, pak ćeš odma naći, čim se imaš pokriti.

Digitized by Google

ISKRICA XXII.

Jezik je duh čovieka, duh naroda. Gdi je jezik smiešan, ondie su smiešate i duše; gdie dva jezika gospode, ondie jednodušje nemože da bude. Ovo dvojstvo pokažuje dva različita naroda, tudja jedan drugom; pokažuje stari rat oli novi, sakriveni oli vidivi. Nemože kapa niti da tèrpi, niti da sbaci klobuk, nezna zapoviedati, a jošter manje slušati. Gdi jedinosti nije, nije ni krieposti. Tko nezna da ljubi, nezna ni da iskrenu istinu reče; gdie istine nije, nije ni dike ni razuma. Medju našim žalostim ima jošter niešta dobra, ima dike, razuma i ljubavi, isto onako, kano u golim planinam medju stienam otvori se najedanput nenadana zelena dolinica, gdie vietar nešteti i sunce nepopèrži; ali je mnogo drače, koja razdire noge i ruke; suva nam je zemlja, vietar svuda duše, stabla guli, cvietje čupa.

Nismo mi, vèrsta učenih, s narodom našim niti dobro sastavljeni, niti dobro razlučeni; s njime se miešàmo, ne da mu dademo štogod od našeg plemstva, oli da mu štogod od njegove prostote ukrademo. Mi se s narodom miešamo, da budemo i mi i on tužnii i gori. Nije ovi duh, duh milostive ljubavi, koji nas k njemu priteže, nego živinska želja nemila; kano kužan, koji traži koga će otrovati.

Koji će, Bože, biti svèršetak tolikih griehah brez sladkoće, tolikih tugah brez hvale? Koja će biti u budućnost sudbina naša? Koja će kèrv predobiti, latinska oli slavenska? Oli

Digitized by Google

još druge narode očekivaš u udaljenim vě-
kovim, biedna Dalmacio moja!? Malena si
medju jugoslavenskim sestram tvojim; nu nie-
ki mi glas svedjer govori, da ti nećeš biti
manja ni ružnia, nego da će se piesme tvoje
na daleko čuti i oriti, i upokojiti u grebu si-
nove tvoje, koji su umèrli ufajući se u te, i
plakajući ne svoje nesreće, nego bratinske.

Digitized by Google

ISKRICA XXIII.

Kroz različite zrake raztežu se uda tvoja silna, slavni narode moj. U jedno vrieme ti vidiš sniegove i cvietje, kazališta i planine, medviede i knezove. S ruskom zemljom imademo mi Jugo-Slaveni obćenost jezika, s niemačkom zakona, s gèrčkom zraka, s talianskom naukah. Mnoga i različita su siemena medju nami, samo neka jedno drugo nešteti, pak će mnogi i različiti plodi ploditi! Može naš narod da sjedini siever s jugom, da ponovi narode stare i umorene, i da u Europu štogod ulije aziatskoga duha. Liepota njegova nije brez snage; nije snaga težka i debela, nego hitra i tanka; nije hitrost vietrena, nego ljubezna i promišljena; nije sila živinska, nego sladka i dobrostiva, koja od ljubavi dolazi, i ljubav radja, niešto izmed duha i tiela, izmed naravi i naukah, izmed pomisli i poslovanja.

Ali dobro tvoje nije jošter ino nego klica malešna, koju valja hraniti s mnogim znojem, valja ju navodniti suzam našim, a do potriebe i s junačkom kèrvjom našom.

Digitized by Google

ISKRICA XXIV.

O mladci, koji idete u tudje zemlje iskati znanje, koje vam zemlja vaša nedaje, budite ufanje i veselje, a ne žalost i strah otačbine biedne. Spominjajte se vaviek na nju, uzdèržite ljudski njezin jezik; učite i druge, ali da vam tudji neiztisne materinog iz sèrca, da nebude rat i dubina u mislim vašim. Ni vladanje ni duša razdružena nemože da živi. Talianski će te duh bolje ćutiti, kad budete Slaveni pravi. Bolji ste nego mnogi od onih, koji vas smatraju kao izmet narodah. Branite, molim vas, posvuda branite domorodno poštenje; budite u odlukam stanoviti, slobodni u riečima, bistri i silni na vrieme, ali češtie tihi, vaviek ljubezni. Ljubite istinu više nego zlato, a bratju više nego život. Drugih narodah običaje gledajte i poštujte, brez da ih sliepo sliedite oli pogèrdite. Bratja njihova budite a ne robi.

Digitized by Google

ISKRICA XXV.

Silne poplavice s dugim mutenjem smutjenih vodah padale su kroz mnogo stolietjah na te, Dalmacio moja. Različite su vlade u te došle, brez da je i jedna svoj temelj u tebi ukorienila. Poviest pravu nemaš, sve je razdèrto, kano kad poplavica kuda proleti, ter u tieku sve razdre, i svakud se provali. Mèrvice imaš od poviesti, mèrvice dobra, cielo tielo nemaš, nemaš zdanjah izvèršenih. Što si do sada bila, niti znadeš, niti znati mariš. Samo kao u snu čini ti se, da si nešto bila; čuješ iz dalečine nieke glase, i vidiš nieku sienu bliedu staroga veličanstva. Ali oni isti glasi, koji kroz maglu tèrču, ter se s njome smiešaju, više pamet tvojoj smetaju nego ju probude. Ono što prošaso vrieme slovi, rieči su tihe, ali brez sladkoće; kratke, ali brez snage. Nisi se nigda dobro ni talianila niti turčila, slavenska nisi. Ljubav sáma, sáma može ljubav da skupi ove mèrvice, i da učini pravi kip, da sastavi rieči, i da im dade visoko znamenovanje; da razvaline ponovi, i iz njih gradi šatore, kuće, cèrkve.

Digitized by Google

ISKRICA XXVI.

Slabo sèrce ljudsko! tebe više mori ljubav nego omraza. Što je gore nego omraza? Što može lakše da popusti verige naše, puci žalostni, nego ljubav!? Pogledajte mrave, kako se zajedno trude, i u svojim kućicam zajedno sprovode dobro i zlo vrieme. Ali mi smo mravi nevidivi, koji se bijemo medju nami samo za to, da nas noga ljudih, koji idu, lasnie pogazi! — —

Rištjani oli Latini mi smo svi odkupljeni kèrvjom onoga čovieka slave i žalosti, koji nije znao nego ljubiti, i osvetiti se dobročinstvim. Svima svieti ovo sunce, svima ova zemlja daje kruh, cvietje i grob. Tolike nas razlike razstavljaju u ovom žalostnom životu, tolike nas muke jošter čekaju, da i brez da se bijemo i mučimo, mi ih iztumačiti nikad nemožemo, i koje su nam date, kano zaklad bratinstva našeg. Ljubimo se najprie, pak onda će sve ove smutnje izčeznuti kano magla; molimo, da istina se prikaže svoj našoj bratji; tražimo u sinovim našim one druge cèrkve, koji će nam dati osobite primiere proste krieposti i duhovne dike. A ti, Bože najmilii, najljubeznii i najplemenitii, ti nas nauči mir, ljubav i velikodušje, koje je u tvom čelu kano ogledalo nebeske vedrine; daj nam da vidimo liepotu jedinodušja; daj nam da se gledamo svi kano kita onoga stabla, koje je dignulo vèrhu sebe spasenje naše.

Digitized by Google

ISKRICA XXVII.

Raztèrgnuta su uda tvoja, slavenski slavni narode, ali obćeni život u njima se miče, svaki dan tvoja kèrv sve to veselie vrie i teče. Duga biaše tebi zima studena i burna, nu i za te počimlju sada prolietni dani zabielivati, i za te počimlje s mnogim suzam zaliveno cvietje cvietati. Veleznačno je porodjivanje tvoje; kano naliči sestra na sestru, tako se naliče jedan drugom i puci tvoji, narode mili; tvoji jezici pokazuju sveto i neumèrlo svoje bratinstvo. Veleznačno je preporodjivanje tvoje, ali planine i pustinje prostrane kano more razdieljuju bratju od bratje; žalostni sin nepozna poroda majke svoje. Žalostni mi, lakša nam je omraza nego ljubav, bèrže se rastajemo nego sastajemo, ruke naše radie ubiju nego ogèrle. Malo do sada učinismo, da jedan drugoga kako valja poznademo, da se bratinski rukujemo i gèrlimo. Kano slamu raznešenu od vietra, pustili smo da nas nesreća razvija. Sve je kod nas neizviestno: izgovor, pisanje, nauka, red i običaji. Sve to se mora preporoditi, muka je velika, ali će i još veća radost biti. Poklonimo se pred znamenitom sudbinom, koja nas čeka, oružajmo se čvèrstim uztèrpljenjem, velikodušnom poniznosti. Nije sada vrieme da pievamo staru slavu našu. Kano čoviek dižući veliku težinu, muči se i uzdane, tako i mi mučeći se radimo, i mučeći se, dobimo težku krunu spasonosne slobode naše.

Digitized by Google

ISKRICA XXVIII.

Kano ovce, koje leže u jednoj jari, na jednom polju skaču, nemisle jedna za drugu, ako padne u dubinu, ako lupež ju ukrade, ako ju čoban proda oli odère ter izjede; tako i mi u jednom miestu zajedno živimo, a što se od naše bližnje bratje (žalostni i nemili mi!) radi, ništa nemarimo. Nevidimo, da je milost prama bratji, korist naša i potrieba veća, nego dužnost; jer ono što se s njima zgodi, i *nas* odčekiva, da rane njihove truju naš zrak: Kao sgèrčeni smo sa svim našim udim, kao strešeni od velikoga straha, druge hrabrosti nemamo, nego hrabrost od kamenice*), koja se zatvori i stisne u sebi, a ne izlazi nego da se nasiti. Niko nezna govoriti o tugam bratje svoje biedne, svaki se boji, da gore nedodje. Može da glas od sèrca ostane za nieko vrieme nečuven, ali na svèrhi ipak u svojoj prostoti dalje dopire nego topovi, dalje nego gèrmljavina. Nu mi neimajući sèrca, nemamo ni hrabrosti ljudske... Bližnji smo si s tielom, a s dušam tudji. Slabi smo, a nećemo da jedan drugog uzdèržimo. Imamo bolest mladih narodah, a težku i tužnu nejakost od starih. Govorimo pobožno s Bogom o tugam i biedam našim; neće se Bog ljutiti na molitve naše, neće nas od sebe odtierati, nema u njega gnjieva, oholosti niti straha. Bratjo, neka barem *ljubav* bude oružje naše, neka bude cèrkva kula naša.

*) Oštrige.

Digitized by Google

ISKRICA XXIX.

Mala brodice, razrušena, brez jedra, brez vesla, kamo ćeš ti sama, koji će ti vietar pomoći?

Utišnjeni u ovom kraju zemlje, medju planinam i morem, što smo mi, žalostni, kamo možemo protezati krila naša? Hoćemo li mi novoga kola biti srieda od zrákah? Tko će predobiti, planina oli more? Komu će jeziku dalmatinski odziv odgovarati u tisuću godinah? Što će od nas ostati u uspomeni čoviečanskoj? Nezna se, kud će se okrenuti, gdie li se utemeljiti ufanje naše, nezna se ni od koje će se strane zabieliti. Nesuglasni glasi buče sada simo, sada tamo, ter po dugom mučanju, kano nebo poslie gèrmljavine muči, pripravljaju se da bacaju svoje striele.

Nu što pitam ja sada? Bolje je neznati vriemena koja jošter nisu. Mali niti veliki, čoviek niti narod, nitko nevidi što ga čeka. Naš dobri otac vodi nas za ruke: sliepost naša, i ona je darak njegove milosti; mi želimo dobra, a dobro će nam biti: pitajmo ga da poznademo diku našu, onda će nam Bog dati više, nego mi ištemo. Valja samo da mi mislimo o odluci našoj, a ne, da kano prèm jaslim izvaljena životina, sva pamet naša bude žderati našu i bliznjih naših hranu.

Digitized by Google

ISKRICA XXX.

Nemamo jošter dosta naukah, ni dosta zanatah: ćutimo u nami da bi mogli dosta učiniti, a mislimo da smo dosta uradili. Mi radimo, ali brez svèrhe istinite, brez znanja onoga ś kojim ini narodi rade; od drugih uzimljemo ono, što nas može pogubiti, a ne što nam pomoći može. Žalostni jesmo, a nečujemo žalosti naše, nevidimo, što je najgore, njezin uzrok niti koren. Neznajući gdie zlo leži, nemožemo ga iztierati.

Kada će Bože, dospiti ovo ćoravo i naopako sliedjenje za tudjim običajim? Slaveni budimo bratjo najprie, ovo neka nam bude tielo naše, a druge stvari neka nam dodju izvana kano svarena hrana, od koje se što je najboljé s kèrvjom mieša, a suvišak neostaje da ju šteti.

Puno nam se trieba truditi, za dostati ono, što nam obećava sudbina naša; svèrha namierena i kad započme, dotekla je na pó puta. Osobito potriebito je u životu čovieka i naroda, poznati u istinu stanje svoje.

Što bèrzo dodje, bèrzo i prodje. Nije kiša silna i vietrovita ona koja pomaže sitnom i sakrivenom siemenu, nego kad lagano i tiho daždi, onda bolje ona ulazi u utrobu cvietja i zemlje matere naše.

Videći u zimi sve pokriveno sniegovim, rekao bi, da neće više biti ni zeleni ni života na zemlji; nu onaj isti snieg čuva blago naše, koje pod bielom pokrivkom spava, kao čedo mlado u zibki svojoj.

Digitized by Google

Počmimo mi, pak će drugi bolje sliediti, ali naša će to biti najveća slava. Jedna može sviećica užeći hiljadu sviećah, jedna sama može da prosvietli put za mnogo dušah, da razveseli naokolo mnogo očih plačućih u tamnosti tužnoj.

Digitized by Google

ISKRICA XXXI.

Vi, sviešteníci! vi imate carstvo dušah, nema na ovoj zemlji mogućnosti nad vašom; samo pazite, da vam ona neizadje iz neizmiernog duhovnog kraljestva, i da nebacite u prah krunu vašu. Vi ste posriedstvenici izmedj neba i zemlje, izmedj dobrih i zlih, izmedj velikih i malih. Potriebiti ste i vi u Dalmacii našoj, tako lasnie morete uzhoditi kroz duhovne visine, ter gledati odozgor kò povaljena pod sobom sva zemaljska veličanstva. Niste vi svi toliko naučeni, koliko pristoji strahovitoj dužnosti vašoj; ali je dosta, da ljubite, jer ljubav će vas bolje naučiti nego knjige, ljubav će vas nadahnut s onim sladkim jezikom, koji prije do sèrca nego do ušesah dolazi. Nek vam bude preporučen naš materinski jezik, hitar i pun, jak i tihi, mlad jošter, ali silne mladosti i viečne. S ovim ćete ulaziti u utrobu našeg naroda žalostnoga, š njim ćete u njemu probuditi svako ćućenje ljudsko. Ali opet valja da čisto i bistro bude govorenje vaše, kano potočić koji romoni hladan, bistar i lagan, a rasveseljiva ušesa, usta, oči, uda i misli. Preporučujem vam pleme naše da ga hranite u nadanju velikih stvarih, u čvèrstoj ljubavi i junačkoj poniznosti. Učite vi najviše što se tiče obradjivanja zemaljah i onih zanatah, u kojim smo jošter kano divji, ter onda naučite s pomnjom vaš puk, koji nemože ni želiti ono, što ni nezna, jer je kano bolestnik, koji u krieposti svojoj umire, ležeći u svome smradu. Glas

Digitized by Google

vaš kad se uzdigne s oltara k nebesim, valja da zajedno uzdigne naša sèrca, i da nam dade pravo ono plemstvo, koje jednači sve vèrste kraljah i siromakah, sudacah i osudjenikah. Svi smo bratja Isusova. Neće haljina na nebo, nego duša.

Digitized by Google

ISKRICA XXXII.

Bio je odavno lav izgubio bogatu grivu, zube i šćape, nu ono niešto nokatah strahovitih, što mu ostalo bieše, biaše ilirska sila. Poslie toliko stolietjah, neobični na vojsku ići, jošter uzdèržasmo štogod junačke hrabrosti; poslie pogaženja kroz tolika stolietja, nismo jošter izgubili plemenitu ponositost duše; ukopani poslie toliko stolietjah u neznanstvu, jošter nam je tanana pamet, slobodan razgovor i oštra misao ostala. Prosti narod ustegnut, miran i nagal, u tielesnom kipu prikazuje svoj duh, biela i liepa mu je jakost, laga. na butkost, krute obêrve i dobrotiv posmieh. Prama tebi, moj narode slavni, nisu mnogi drugi nego poluljudi. Nestidi se kèrvi tvoje, pazi samo, da ti čista ostane, da ti kuga gradskih opačinah neulije u nju slabost, nevolju i sramotu.

Digitized by Google

ISKRICA XXXIII.

Iz Tracie, iz dèržave jugo-slavenskoga naroda, izlazile su dievice vile u gèrčku zemlju. Orfea i Lina pučki glas kaže prednjike smirinskoga sliepca. Iz planinskih sniegovah vaviek izpada bogata rieka, koja u prolietju hrani travice zelene i cvietje.

Iz Macedonie, iz dèržave jugo-slavenskoga naroda, izašo je orao prejaki, koji do indianske krajine protezaše letenje strielovitih krilah svojih. Indianska zemlja poslala nam je novo mudroljubno izvèršenstvo, koje je čoviek jugo-slavenskoga naroda ukorjenio u tolike pameti i tolike vieke, kao drugu vieru.

Macedonski orao očistio je put rimskim orlim, da kroz čitavu Europu slobodnie, i bèrže mogu, tresući svoja krila, ukropiti sviet s Isusovom kèrvjom, kao s rosicom ljubavi.

Od Nilove vode, od elinskih stupovah, letila je medju arbanaske hraste golubica znamenita, naučena da utieši s tihim svojim glasom strah sakrivenih odsudah. Arbanaska zemlja dala je mnogokratih gèrčkome narodu sinove svoje, i ulila je kriepčiu novu kèrv u gèrčke žile umorene. Nebi se bila brez toga mogla ustati robinjica gola, planine s otoci iztočnimi jošter bi spavale u snu sužanjstva.

Smiešan od niemačke i jugo-slavenske vode biaše potok, koji potopi Italiu griešnicu. Nije brez odluke Božie, što je talianski narod pogazio u biednoj Dalmacii narod slavenski, i izštetio mu njegovu naravnu prostotu.

Digitized by Google

Sva je dakle kèrv smiešata ; žalost i grieh, boj i ljubav, sve su narode sjedinile. Niemci, Slaveni, Gèrci, Latini, svi smo se od aziatskih ravnicah razlučili, svi smo se opet približali s gèrljenjem smèrti ili života. Svi smo bratja u slabosti i u krieposti, u diki i u sramoti. Nova gradja i stare gomile, pustinja i dvor, more i gora, vojska i tamnica, zibka i greb, ovo sve nije nego jedan grad, jedna otačbina sama.

Digitized by Google

Digitized by Google

NIEKOLIKO RIEČIH

NA

USPOMENU MAJKE SVOJE

od

Nikole Tommasea.

(Kao dodatak.)

Digitized by Google

Digitized by Google

Vidio sam zviezdu nove svietlosti; čini mi se da pogleda na mene vesela i ljubovna. Duh je tvoj, majko mila, koi meni govori sa visine nebesne, i veli *mi*: s tobom sam vazda, sinko, i po svuda.

Ah! nisam ja, majko, s tobom bio kad sam mogao: oči tvoje nisu se nasitile u očima sina tvoga.

Nisam se još dosta plakao: nisam dosta pokazao duši mojoj, kakvu je meni mater dao otac živih i mèrtvih, kakvu sam mater izgubio.

Sila velika nemoći uze njoj svietlost razuma, nije mogla niti blagosloviti sina svoga uzdèržena u daljenih zemljah. Ali blagoslov tvoj, majko tužna, sliedio je svagda, kakono angjeo stražanin u krajne dalečine stope moje.

Nisam ja vidio suze tvoje, udovice jadna; nisam ja čuo potuženje tvoje: nisi ti meni prikazala rane sèrca tvoga: kakono tudjin bio sam ja tebi, žalosna moja.

Kada ti biaše još od ovog svieta, mnogo putah u snu sam te vidio, da biaše ili mèrtva ili zlovoljna, i blieda i smučena protiva meni: i tada rekoh: umèrla mi je majka moja. Posli, kada sam te izgubio, vidio sam te u vidjenju noćnomu liepšu i mladju i miliu vèrhu mene s tvoim onim očima punim sladkosti i raznma i poniženja. Jer ponižena biaše pridraga, i pram većim i pram ravnim i pram nedostojnu sinu tvomu.

Sahranio sam, kao blago veliko, vlase od častive glave tvoje: omotani su okolo pèrstena moga: svaki dan ljubim ovu dragu spomenku majke moje. Posvuda gdi sam bio, pèrsten častni sliedio je mene, kakono vieran

Digitized by Google

sputnik, kakono pravo utiešenje tugah mojih. Spominjem se svaki dan danah mladosti moje: kako si ti mene odhranila u ljubavi božjoj u ljubavi braće u milosti pram nesriećnim: spominjem se naše šetnje jutrenje u prolieće: spominjem se suzah, koje si toliko putah lila, kad sam ja išao u daljena miesta tražiti ljubav i priateljstvo i veselje. Glas primogući govoraše vazda sèrcu mome tierajući me iz kuće otca moga i zapoviedaše meni, da idjem primiti i doniti istinu novu, da idjem prireći bratnost pravu, prireći ljubav lieposti ciele i viekovite.

Vratio sam se nakon mnogo godinah pod krov kuće otačastvene moje: a nisam našao nego dva groba studena nemoguća ni čuti ni viditi suze ni glase moje. Ali ti, majko blaga, čuješ i vidiš sve što ja muklo govorim s dušom pokorenom mojom: ti mene vodiš za ruke kroz dugi i trudni put moj: ti meni govoriš tihim glasom slàdke rieči od mudrosti duhovne, od milosti neumorene. Sada ti mene poznaješ; sada ti meni praščaš sve sagriešenje moje. Budi vaviek samnom, preljubljena mati, daj mi uztèrpljenje i pravoljubstvo, da jade uzmogu očistiti, i sve više k nebesnim mislim uzdignuti sèrce moje.

Digitized by Google